

RAPPORT FRA ARKEOLOGISK REGISTRERING

09.10.2023

Detaljregulering - Veia Sjø terrasse

Christopher Fredrik Kvæstad

Innhold

Forord.....	2
Sammendrag.....	3
Registreringen.....	4
Bakgrunn.....	4
Deltagere og tidsbruk.....	7
Værforhold og annen praktisk informasjon.....	7
Metode.....	8
Overflateregistrering.....	8
Visuell inspeksjon.....	8
Resultater.....	9
Konklusjon.....	12
Referanser.....	13

Figur- og tabelliste

Forside: Mathias Friderich Rick (m.fl.). 1773. <i>Norge 99-7: Carte over Norge fra Nærøen til Lindesnæs</i> (Kartverket)	
Figur 1: De gamle naustene nordvest for Slettavika, mot SV (foto: CFK).....	4
Figur 2: Periodeinndeling.....	5
Figur 3: Unsnitt av området som omtales ved Veavågen (foto: Rasmus Pederson Thu, 1923).....	5
Figur 4: Beliggenhet til det varslede området.....	6
Figur 5: Dykkerlaget (fremst TB, TS og bakerst ASV) ved t-bolten like nord for planområdet, mot NØ (foto: CFK).....	7
Figur 6: Fortøyningsbolt 1, mot SV (foto: CFK).....	9
Figur 7: Fortøyningsbolt 2 (med blink til venstre), mot S (foto: CFK).....	9
Figur 8: Kart over registreringen.....	11
Tabell 1: Nøkkelinformasjon.....	3
Tabell 2: Oversikt over dykkerkotene.....	10

Forord

Stavanger maritime museum skal, som fag- og forvaltningsmyndighet etter kulturminneloven, ta stilling til forholdet til automatisk fredete kulturminner og vernede skipsfunn i sjø og vassdrag som berøres av omsøkt tiltak eller plan.

Etter å ha mottatt en plan gjør Stavanger maritime museum en faglig vurdering om planen kan komme i konflikt med kjente og ukjente automatisk fredete kulturminner eller skipsfunn i sjø og vassdrag. I områder der det er potensiale for konflikt, kan det bli nødvendig med en arkeologisk registrering. Med automatisk fredete kulturminner menes alle kjente og ukjente kulturminner som dateres til før 1537. Med skipsfunn menes mer enn hundre år gamle båter, skipsskrog, tilbehør, last og annet som har vært ombord eller deler av slike ting.

Arkeologiske registreringer er hjemlet i Kulturminnelovens § 9, 1. ledd. Stavanger maritime museum har myndighet til å kreve å få gjennomføre arkeologisk registrering.

I denne rapporten er resultatene fra den arkeologiske registreringen presentert. Rapporten gir opplysninger om arbeidet som ble utført, hvilke typer kulturminner som ble funnet og utstrekningen av disse.

Kommune	Karmøy	Saksnummer	23.077
Navn på sak	Detaljregulering - Veia Sjø terrasse		
Tidsrom undersøkelse	14.09.2023	Rapport utført	Oktober 2023
Rapport ved	Christopher Fredrik Kvæstad		
Kulturminner			
Askeladden id	-	Kulturminnetype	-

Tabell 1: Nøkkelinformasjon

Sammendrag

Registreringene ved Slettavika i forbindelse med detaljregulering Veia Sjø terrasse ble gjennomført 14.09.2023.

Det ble gjennomført en registrering med visuell inspeksjon under vann og overflateregistrering langs kysten av planområdet.

Det ble ikke gjort funn av fredede kulturminner under registreringen.

Registreringen

I dette kapittelet belyses bakgrunnen for prosjektet i lys av faglige begrunnelser, deltagere og tidsbruk samt værforhold eller andre begivenheter som hadde innvirkning på registreringen.

Bakgrunn

Bakgrunnen for undersøkelsen er varsel om oppstart av planarbeid for plan 2141 Detaljregulering for Vea sjø terrasse, for gnr. 5 bnr. 3, 11, 141 og 442 m.fl. i Karmøy kommune.

Det varslede området ligger ved Slettavika er del av kjerneområdet i den gamle gården Vea, hvor det eldste tunet ligger like sørvest for Kalvaberg - med kort vei ned til Slettavika og de gamle naustene like nordvest (Lillehammer, 1980, s. 126–127). Dette vitner om at området har en rik maritim tradisjon, og det har spesielt i de siste århundrene vært stor aktivitet i forbindelse sildefisket i Veavågen. Gårnavnet *Ve*a stammer fra naturnavnet *Viðr* som er det gammelnorske ordet for skog eller tre (Rygh, 1915, s. 379). Naturnavn med få stavelser er gjelder som de eldste. Vea er også nevnt i de tidligste skattelistingene fra 1520, og viser til at Vea trolig ikke lå brakk etter svartedauden, men var en av de bedre gårdene på Karmøy. Det nærmeste kjente kulturminne ligger 30 meter sør for det varslede området, og er et bosetning- aktivitetsområde fra eldre steinalder (8100-4000 f.Kr. – se Figur 2 s.5). Dette viser at det har vært mennesker langs Veavågen siden steinalder.

Stavanger maritime museum var ikke kjent med kulturminner i sjø i det varslede området, med det har heller ikke vært utført arkeologiske undersøkelser under vann i hele Veavågen. Området hadde høyt potensial for funn av kulturminner under vann, og det ble derfor ansett som nødvendig å gjennomføre en registrering for å avklare forholdet til fredede kulturminner under vann.

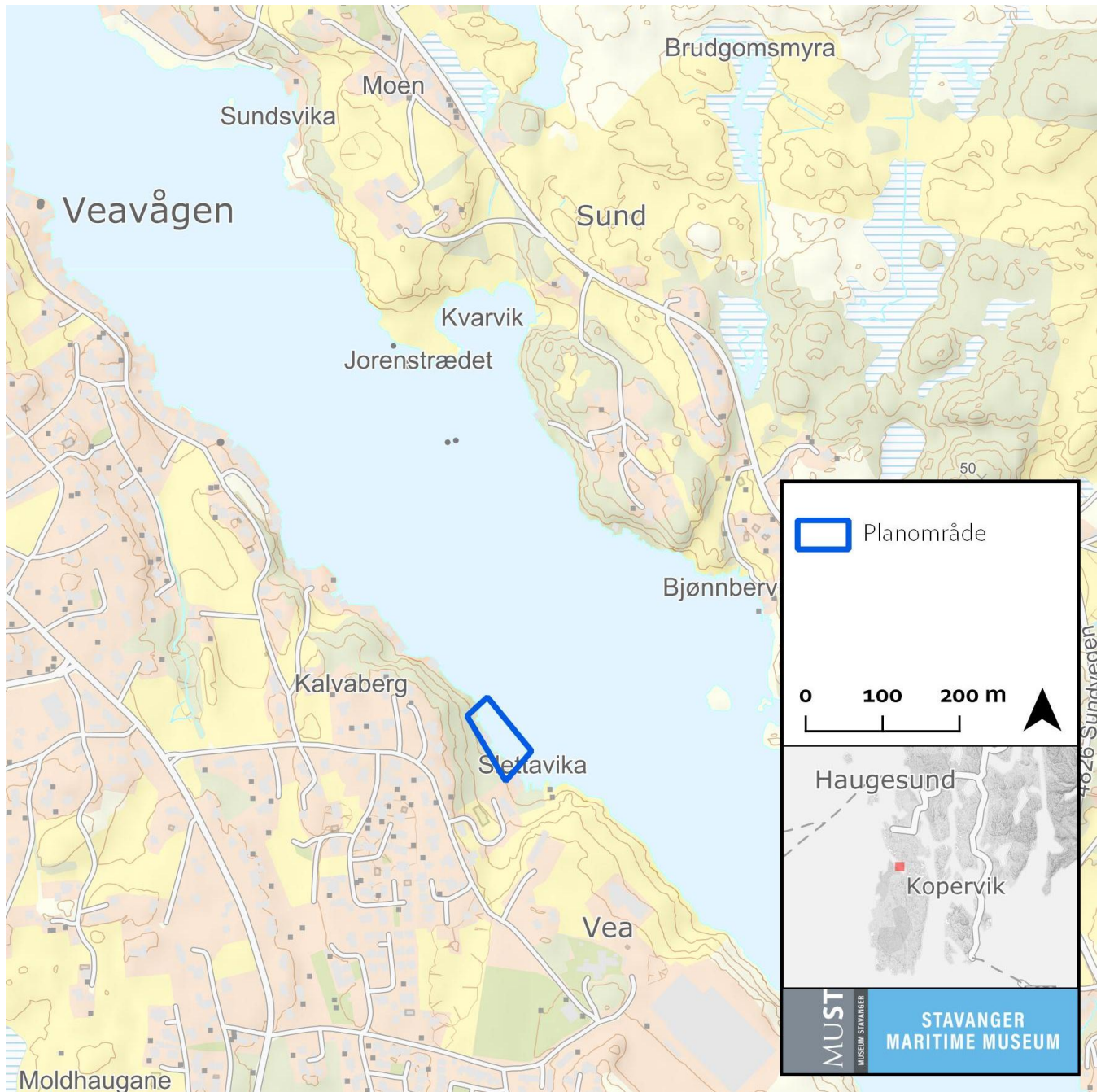
Figur 1: De gamle naustene nordvest for Slettavika, mot SV (foto: CFK)

Hovedperiode	Underperiode	BP (ukalibrert)	f. Kr / e. Kr (kalibrert)
Eldre steinalder (mesolitikum)	Tidligmesolitikum	10000 – 9000 BP	9200 – 8100 f. Kr
	Mellommolitikum	9000 – 7500 BP	8100 – 6400 f. Kr
	Senmesolitikum	7500 – 5200 BP	6400 – 4000 f. Kr
Yngre steinalder (neolitikum)	Tidligneolitikum	5200 – 4700 BP	4000 – 3300 f. Kr
	Mellomneolitikum A	4700 – 4100 BP	3300 – 2600 f. Kr
	Mellomneolitikum B	4100 – 3800 BP	2600 – 2300 f. Kr
	Senneolitikum	3800 – 3500 BP	2300 – 1800 f. Kr
Eldre bronsealder	Periode I – III	3500 – 2900 BP	1800 – 1200 f. Kr
Yngre bronsealder	Periode IV – VI	2900 – 2440 BP	1200 – 500 f. Kr
Eldre jernalder	Førromersk jernalder	2440 – 2010 BP	500 – 0 f. Kr
	Romertid	2010 – 1680 BP	0 – 400 e. Kr
	Folkevandringstid	1680 – 1500 BP	400 – 570 e. Kr
Yngre jernalder	Merovingertid	1500 – 1210 BP	570 – 793 e. Kr
	Vikingtid	1210 – 1000 BP	793 – 1030 e. Kr
Middelalder	Tidlig middelalder		1030 – 1130 e. Kr
	Høymiddelalder		1130 – 1350 e. Kr
	Senmiddelalder		1350 – 1537 e. Kr
Nyere tid	Etterreformatorisk tid		1537 e. Kr <

Figur 2: Periodeinndeling

Figur 3: Utsnitt av området som omtales ved Veavågen (foto: Rasmus Pederson Thu, 1923)

Figur 4: Beliggenhet til det varslede området

Deltagere og tidsbruk

Det var totalt 4 deltagere i dykkeoperasjonen. Registreringen ble gjennomført 14.09.2023.

Dykkeleder:	Arild Vivås (ASV)
Dykker:	Thomas Bjørkeland (TB)
Standby dykker:	Trond Stava (TS)
Lineholder:	Christopher F. Kvæstad (CFK)

Værforhold og annen praktisk informasjon

Bygevær med rolige vindforhold.

Figur 5: Dykkerlaget (fremst TB, TS og bakerst ASV) ved t-bolten like nord for planområdet, mot NØ (foto: CFK)

Metode

Under er en oversikt over metodikken brukt under arkeologiske registreringer.

Overflaterregistrering

Ved overflatesøk blir det gjort en systematisk gjennomgang av området for å finne fredete kulturminner som er synlige på markoverflaten. Overflatesøk kan også være et ledd i planleggingen av registreringer. Eksempel på synlige kulturminner er røyser, gardfar, tufter, helleristninger, hulveier eller fangstanlegg.

Visuell inspeksjon

En visuell inspeksjon er å oppsøke område med potensiale for eller påviste kulturminner. Det gjøres ved hjelp av fjernstyrt undervannsfarkost (ROV) og/eller arbeidsdykk. Valg av metode avhenger av strøm- og dybdeforhold, samt tolkningen av anomalien som oppsøkes. Et arbeidsdykk krever minst 4 personer – en dykkeleder, en redningsdykker, en lineholder og en aktiv dykker. En visuell inspeksjon er for å avklare om anomalien er et kulturminne som kunne være i konflikt med planen.

Figur 6: Fortøyningsbolt 1, mot SV (foto: CFK)

Resultater

Overflateregistreringen av kystlinjen gav funn av to fortøyningsbolter, en nord for planområdet (1) og en sør for planområdet (2).

Fortøyningsboltene er av type-T-bolt, hvor fortøyningsbolt 2 har sort-hvit blink. Utenfor boltene skrår sjøbunnen fra 2 til 5m, og midten av planområdet er dermed velegnet for oppankring av fartøyer. Plasseringen framgår av kartet under (Figur 8). Boltene består av en tykk stamme og et smalere stag på tvers, og danner en tilnærmet T-form (BILDE). Boltene er av samme type som omtales som «Festetype nr. 3» og «ligner Poul de Løwenørns varpestolpe» (Langfeldt, 2008, s. 23).

Figur 7: Fortøyningsbolt 2 (med blink til venstre), mot S (foto: CFK)

Visuell inspeksjon ble foretatt ved at dykker fulgte dybdekotene inn mot land (se Figur 8 og Tabell 2). Siktforholdene under vann var gode med 5-6m. Bunnen ble undersøkt med sonderstang og besto ved 22 m dybde av mer enn 1 m tykk skjellsand. Inn mot grunnere partier ble massene mer steinholdige. Det var massivt fjell under skjellsanden. Det ble gjort funn av en båt bygget av glassfiber, keramikk og takpanner. Alle funnene er fra nyere tid, og det ble ikke gjort funn av ikke fredete kulturminner. Etter avtale med forslagsstiller ble det dykket utenfor det varsle arealet for å ta høyde for moringer som vil komme i forbindelse med småbåthavnen.

Kote	Merknad
22 m	>1m: Skjellsand Sikt: 5-6 m
18 m	0-40 cm: Skjellsand med noe stein +40 cm: Fast fjell Sikt: 5-6 m
13 m	0-40 cm: Skjellsand med noe stein +40 cm: Fast fjell, moter fjellvegg i vest Sikt: 5-6 m
17 m	0-40 cm: Skjellsand med noe stein +40 cm: Fast fjell Sikt: 5-6 m Funn: Glassfiberbåt, lengde 5 meter. Ligger på 17 m dybde. Ikke fredet kulturminne.
9 m	0-40 cm: Skjellsand med noe stein. +40 cm: Fast fjell Sikt: 5-6 m Funn: Moderne keramikk, dybde 9 m. Ikke fredet kulturminne.
4 m	0-40 cm: Skjellsand med noe stein +40 cm: Fast fjell Sikt: 5-6 m Funn: Takpanner, dybde 2-5 m. Ikke fredet kulturminne.

Tabell 2: Oversikt over dykkerkotene

Figur 8: Kart over registreringen

Konklusjon

Det ble gjennomført en arkeologisk registrering innenfor det varslede området, samt et område som trakk seg 50-60 meter utenfor mot dypere vann i 14.09.2023 (se figur 8)..

Det ble ikke gjort funn av automatisk fredete kulturminner eller skipsfunn. Planen er ikke i konflikt med fredete kulturminner.

Referanser

- Langfeldt, J. G. (2008). *De gamle fortøyningsfestene i Ny-Hellesund og fortøyningsmetodenes historie*. Vest-Agder fylkeskommune, Regionalavdelingen. https://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2013112806037
- Lillehammer, A. (1980). *Åkra*. Bygdebokutvalget. https://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2015082448287
- Rygh, O. (1915). *Norske Gaardnavne—10. Stavanger Amt*. Børsums forl. og antikvariat.
https://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2017112148223